KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 5.12.2007
KOM(2007) 764 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

STRATEGIE PRO SILNĚJŠÍ A KONKURENCESCHOPNĚJŠÍ EVROPSKÝ OBRANNÝ PRŮMYSL

{SEK(2007) 1596}
{SEK(2007) 1597}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

STRATEGIE PRO SILNĚJŠÍ A KONKURENCESCHOPNĚJŠÍ EVROPSKÝ OBRANNÝ PRŮMYSL

1. ÚVOD

Evropský obranný průmysl má roční obrat přes 55 miliard EUR. Tvoří okolo 30% světové výroby a má přes 300 000 zaměstnanců. Před dvaceti lety byly reálný obrat a zaměstnanost bezmála dvakrát vyšší. Od konce studené války došlo k přehodnocení obranných strategií, k transformaci evropských ozbrojených sil a ke snížení výdajů na obranu.

Silná evropská technologická a průmyslová základna obrany zůstává zásadní oporou evropské bezpečnostní a obranné politiky (EBOP). Účelem EBOP je zajistit, aby byla EU schopna autonomní akce s cílem reagovat na mezinárodní krize, a to nezávisle na akcích ze strany NATO. Technologická a průmyslová základna obrany dává Evropě nezbytné prostředky k tomu, aby mohla čelit problémům globální obrany, jakož i novým výzvám v oblasti bezpečnosti. Pouze konkurenceschopná technologická a průmyslová základna obrany může Evropě poskytnout autonomii, cenovou dostupnost a schopnost spolupracovat s mezinárodními partnery při rozvoji a výrobě obranného vybavení.

V Evropě je několik společností, které jsou konkurenceschopné jak na úrovni EU, tak na celosvětové úrovni a představují světové špičky v mnoha segmentech trhu. Její obranný průmysl má rovněž potenciál pro vytvoření veškerých nezbytných prostředků k tomu, aby bylo možné čelit celosvětovým výzvám a poskytnout ozbrojeným silám působícím po celém světě ve jménu EU vysoce účinné vybavení a systémy, které potřebují. Klíčovým úkolem je přesně definovat prostředky, které evropské ozbrojené síly potřebují k tomu, aby těmto výzvám mohly čelit; Evropská obranná agentura také ve spolupráci s Vojenským výborem Evropské unie vypracovává plán rozvoje schopností s cílem stanovit priority v oblasti potřebných schopností a rozvoje.

Obranný sektor patří k technologicky náročným odvětvím, jejichž špičkový výzkum a vývoj svým vlivem zasahují i do dalších oblastí. Sektor obrany je úzce svázán s elektronikou, informačními a komunikačními technologiemi, dopravou, biotechnologií a nanotechnologií. Tato průmyslová odvětví společně představují zdroj možností, inovací a know-how, který podněcuje rozvoj a růst v celém hospodářství.

Z mnoha nových technologií vyvinutých pro oblast obrany se navíc staly důležité hnací síly růstu v civilních sektorech, jako je globální polohování, internet a pozorování země. Tento proces je však stále obousměrnější, neboť i civilní sektory přispívají do oblasti obrany (např. rozvojem softwaru). Toto rozvíjející se vzájemné obohacování je velmi důležité z hlediska evropské Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost.

Sektor je navíc stále obtížnější definovat, neboť hranice mezi obranou, bezpečností a civilními technologiemi (např. elektronika, telekomunikace) ztrácejí na pevnosti. Mise na udržení a prosazování míru i dopad terorismu vedly k setření jasných linií mezi vnitřní a vnější bezpečností a vytvořily potřebu lepší koordinace politik mezi oběmi těmito oblastmi.

Objevují se nicméně jasné známky toho, že je evropský obranný průmysl zbržďován nedostatečným politickým a právním rámcem. Nedávno zveřejněná studie Evropského parlamentu[1] ukázala vysokou cenu „neexistence evropské úrovně“ a existence různých vnitrostátních předpisů, postupů pro udělování licencí, seznamů kontroly vývozu, jakož i nedostatečného sdílení informací, atd. V důsledku toho dochází k narůstání byrokracie, zdvojování práce, brzdí se inovace, zvyšují se ceny a snižuje konkurenceschopnost.

Toto sdělení představuje „strategii pro silnější a konkurenceschopnější evropský obranný průmysl“. Uznává zvláštní povahu tohoto průmyslového odvětví i jedinečný vztah mezi ním a vládami jednotlivých států, ale zároveň vysvětluje, že se nabízí ještě mnoho příležitostí k rozvinutí jeho plného potenciálu, jež by přineslo členským státům efektivnost nákladů a zároveň efektivně a účinně zajistilo potřebné schopnosti pro EBOP.

2. ROZVOJ NA TRHU OBRANNÉHO PRŮMYSLU

Vlády mají na tento sektor dominantní vliv prostřednictvím různých rolí, které hrají jako rozhodovací subjekty, vlastníci, ovládající akcionáři, investoři do výzkumu a vývoje nebo hlavní zákazníci. Na procesu ustavování politického a regulačního rámce, v němž musí průmysl působit, se však podílí mnoho dalších stran. Politiky týkající se obrany a bezpečnosti stanovuje Evropská unie, NATO a jednotlivé členské státy. Regulační rámec utvářejí požadavky Smlouvy, politiky Společenství a členské státy. Evropská obranná agentura, v níž členské státy a Komise společně pracují, má za cíl podporovat Radu a členské státy ve snaze o zlepšení evropských obranných kapacit a posílit evropskou technologickou a průmyslovou základna obrany.

2.1. Finanční podmínky

Rozpočty na vnitrostátní obranu jsou hlavním rozhodujícím činitelem ovlivňujícím vyhlídky obranného průmyslu. Tyto rozpočty odrážejí různé vnitrostátní politiky a priority a během uplynulých dvaceti let od konce studené války (jako „mírové dividendy“) se snížily o polovinu (ze 3,5% HDP v osmdesátých letech na současný průměr 1,75%), což s sebou přináší snížení obratu a zaměstnanosti. Podle Evropské obranné agentury (EDA)[2] **není pravděpodobné, že se celkové náklady na obranu v Evropě zvýší**. Investice do výzkumu a technologie, vývoje a veřejných zakázek tvoří v Evropě mnohem menší díl celkového rozpočtu na obranu než ve Spojených státech. Současně **náklady na vojenské vybavení vzrostly** a **ozbrojené síly prošly restrukturalizací, v důsledku čehož nabývá úsilí o zvýšení konkurenceschopnosti a dosažení efektivnosti nákladů ještě více na významu.**

I když si v minulosti několik členských států mohlo dovolit udržovat komplexní technologickou a průmyslovou základnu obrany, z jednotlivých vnitrostátních rozpočtů na obranu již vývoj celé škály vysoce kvalitních produktů financovat nelze a nové vnitrostátní programy obrany jsou stále vzácnější.

---

1 „The Cost of Non-Europe in the Area of Security and Defence“.

2 *Long-term vision – A perspective on industry*, schváleno Řídícím výborem Evropské obranné agentury v září 2006.

Pokles výdajů na obranu v Evropě měl rovněž dopad na investice do výzkumu a technologie. Spojené státy disponují rozpočtem na obranu, který přibližně dvakrát převyšuje součet všech rozpočtů na obranu v Evropě, věnují okolo 35% celkového rozpočtu na investice, oproti pouhým přibližně 20% v Evropě, a šestkrát více prostředků vynakládají na výzkum a vývoj v oblasti obrany. Kromě toho jsou investice do vývoje a výzkumu v Evropě nesjednocené, což má za následek duplikaci a plýtvání vzácnými zdroji.

2.2. Fragmentace trhu

Ačkoli se výroba v oblasti obrany soustředí pouze v šesti členských státech (Německo, Španělsko, Francie, Itálie, Švédsko a Spojené království), společnosti vyrábějící pomocné zařízení a systémy lze nalézt po celé Evropě. Členské státy nicméně v průměru téměř 85% svého rozpočtu na vybavení utratí na domácím trhu.

Evropské vlády jasně **upřednostňují své vlastní vnitrostátní obranné průmysly**, a to nejen proto, aby chránily pracovní místa a podporovaly investice, ale také aby zajistily bezpečnost zásobování a výměny informací. Členské státy se zdráhají přistoupit na to, že by vzájemně na sobě byly závislé. V důsledku toho mají výrobci z ostatních členských států pouze omezený nebo nulový přístup na domácí trhy obranného průmyslu. To má za následek velkou míru duplicity, která se projevuje i na celkovém počtu 89 různých programů zbrojení, které v rámci EU existují v porovnání s pouhými 27 ve Spojených státech.

Článek 296 Smlouvy navíc umožňuje členským státům výjimku z pravidel pro vnitřní trh, a to z důvodů jejich vnitrostátní bezpečnosti. Členské stány nejsou konkrétně povinny poskytovat údaje, jejichž zpřístupnění podle jejich názoru odporuje podstatným zájmům jejich bezpečnosti, a mohou učinit opatření, která jsou spjata s „výrobou zbraní, střeliva a válečného materiálu nebo obchodem s nimi“, která jsou nezbytná k ochraně podstatných zájmů jejich bezpečnosti. Taková opatření nicméně nesmí „nepříznivě ovlivnit podmínky hospodářské soutěže na společném trhu s výrobky, které nejsou určeny výlučně k vojenským účelům.“

Fragmentovanost domácích trhů se zbožím obranného průmyslu v Evropě pramení z těchto skutečností:

- Členské státy nadměrně využívají článku 296, aby **v rámci soutěží na armádní zakázky získaly výjimku z pravidel EU pro zadávání zakázek**, třebaže Soudní dvůr uvedl, že použití výjimky by mělo být omezeno na výjimečné, jasně definované a individuálně zdůvodněné případy.

- Vnitrostátní systémy pro **kontrolu transferů obranného vybavení** uvnitř EU nerozlišují mezi vývozy do třetích zemí a transfery mezi členskými státy. To vede k nárůstu byrokracie, která podniky stojí přes 400 milionů EUR ročně. Tak vysoké náklady ještě více omezují tržní příležitosti pro konkurenceschopné subdodavatele z oblasti malých a středních podniků v jiných členských státech.

- Právní předpisy týkající se **kontroly strategických prostředků obrany**, které některé členské státy v posledních letech revidovaly (např. Spojené království v roce 2002; Německo v roce 2004 a Francie v roce 2005), často nezohledňují evropský rozměr.

- Spolupráce a koordinace mezi členskými státy, pokud jde o definici požadavků, výzkum a vývoj a společné výrobní programy, je pouze nepravidelná a zpravidla jednoúčelová. Rozdíly pramenící z toho, že jsou **požadavky obrany** stanovovány z národního hlediska, dále umocňuje používání neharmonizovaných **norem**, což je překážkou spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje a výrobních programů.

- **Požadavky kompenzací**, které se v mnoha členských státech stále uplatňují v souvislosti se zadáváním zakázek v oblasti obrany, představují další zdroj narušení trhu. Ačkoli se často říká, že tyto požadavky přispívají k udržení nákladů v oblasti obrany na stejné úrovni a do jisté míry odrážejí slabiny současné struktury evropského obranného průmyslu a trhů, je nasnadě, že nakupující státy nutně neusilují o co největší konkurenceschopnost produktu, ale lákají je spíše nabízené kompenzace.

2.3. Vnější trhy

Evropské vlády mají svobodu volby svých obchodních partnerů v oblasti obrany. To znamená, že navzdory zřejmým domácím preferencím se významná část evropského obranného vybavení dováží, a to zejména ze Spojených států. Zatímco většina evropských trhů je pro výrobce ze Spojených států otevřena, evropští výrobci při snahách o vývoz obranného zboží do Spojených států často narážejí na zavřené dveře. O to obtížněji se evropským obranným průmyslům rozdělují náklady a udržují a rozvíjejí odborné znalosti v oblasti konstrukce.

2.4. Závěr

Pro evropský obranný průmysl i pro dosažení cílů bezpečnosti a obrany v Evropě je klíčové zlepšení dlouhodobé konkurenceschopnosti. Další průmyslová přizpůsobení by se měla zaměřit na větší specializaci, jež povede k vytvoření integrovanějšího dodavatelského řetězce a konkurenceschopnější evropské technologické a průmyslové základny obrany.

Přizpůsobování průmyslu dosud probíhalo především na vnitrostátní úrovni. Třebaže v rámci EU došlo i k několika úspěšným přeshraničním fúzím, většina evropské spolupráce probíhala dosud spíše formou společných programů nebo podniků, což má omezený vliv na zlepšování konkurenceschopnosti. To zpomalilo procesy konsolidace, specializace, modernizace a restrukturalizace evropského obranného průmyslu a omezilo uvolňování kapitálu k produktivnějšímu využití v jiných oblastech hospodářství.

Pokud se průmysl bude i nadále přizpůsobovat nepravidelně vznikajícím novým obranným programům a relativně nízkým výdajům na výzkum a investice, bude stále nákladnější udržet kapacitu produkce a, což je ze strategického hlediska ještě důležitější, zařízení pro výzkum a vývoj v Evropě. Kapitál se již stěhuje za příslibem větší návratnosti investic do Spojených států a jinam.

Tento přístup již není udržitelný, chce-li si Evropa udržet dynamickou a významnou technologickou a průmyslovou základnu obrany. Pokud nedojde ke změně politik, hrozí evropskému průmyslu, že se stane hráčem zaplňujícím niku na trhu, který zásobí převážně neevropské primární podnikatele, což ohrozí jeho schopnost samostatně rozvíjet prostředky nezbytné pro EBOP.

Je zapotřebí dynamické strategie ke zlepšení nekoordinovaného přístupu k obrannému průmyslu, který v Evropě v současnosti existuje. Strategie, která zvýší konkurenceschopnost obranného průmyslu, připraví tento průmysl na to, aby mohl čelit budoucím výzvám, podpoří jeho prostředky k inovaci, zachová a vytvoří více vysoce kvalitních pracovních míst a dále rozvine jeho současné silné stránky.

3. POLITICKÁ OPATŘENÍ K POSÍLENÍ EVROPSKÉHO TRHU OBRANNÉHO PRŮMYSLU

Tato kapitola představuje **širokou škálu politických opatření**, na nichž bude Komise dále pracovat v těsné a efektivní spolupráci se svými partnery, zejména s Evropskou obrannou agenturou, aby zajistila dosažení těch nejlepších možných výsledků. Tato opatření mají za cíl zlepšit celkovou koordinaci, posílit vnitřní trh s obranným zbožím a podpořit procesy modernizace a přizpůsobování, které jsou v Evropě nutné.

3.1. Politiky ke zlepšení fungování vnitřního trhu s obrannými produkty

3.1.1. Nové právní předpisy

Pro Komisi je prioritou zlepšit fungování vnitřního trhu s obrannými produkty. Toto sdělení je proto doprovázeno návrhem směrnice o transferech obranných produktů uvnitř EU a návrhem směrnice o zadávání zakázek v oblasti obrany. Cílem obou těchto návrhů je přispět k postupnému zřízení evropského trhu s vojenským materiálem, kde dodavatelé usazení v jednom členském státě budou moci bez jakéhokoli omezení poskytovat služby všem členským státům. Tyto návrhy poskytují základní rámec pro vytvoření konkurenceschopnějšího a silnějšího obranného průmyslu a měly by být co nejdříve provedeny.

Návrh **směrnice o transferech obranných produktů uvnitř EU** usnadní transfery, neboť odstraní zbytečné papírování. Bezpečnost zásobování pro vlády EU odebírající zboží od dodavatelů usazených v jiném členském státě se zlepší. Nová pravidla významně sníží náklady na žádost o licenci a umožní systémovým integrátorům otevírat dodavatelské řetězce za předvídatelnějších podmínek, čímž poskytnou konkurenceschopným malým a středním podnikům více příležitostí k dodávání součástí a subsystémů a přispějí tak k vytvoření dynamičtějšího evropského trhu.

Navrhovaná **směrnice o zadávání zakázek v oblasti obrany** zvýší otevřenost a konkurenceschopnost trhů v oblasti obrany v EU, neboť zohlední specifické aspekty, jako je bezpečnost zásobování a výměny informací. Zpřehlední současnou spleť právních předpisů v této oblasti. Posílí hospodářskou soutěž, zvýší transparentnost, a tím usnadní malým a středním podnikům hledání dodavatelských zakázek a podávání nabídek. Tato iniciativa by měla prostřednictvím nových pravidel vztahujících se na oblast zadávání zakázek na zbraně, střelivo a válečný materiál i na určité citlivé bezpečnostní prostředky nevojenské povahy dále omezit používání článku 296 na výjimečné případy, jak stanoví Soudní dvůr, přičemž bude vycházet z dřívějších kroků, které Komise[3] a Evropská obranná agentura podnikly na podporu větší otevřenosti obranných trhů.

---

[3] KOM(2006) 779.

3.1.2. Další opatření

Fungování evropského trhu s obranným materiálem lze dále vylepšit minimalizováním **překážek integrace trhu obranného průmyslu.**

Komise **podpoří používání společných norem** s cílem usnadnit otevírání obranných trhů. Komise shromáždila zúčastněné subjekty za účelem vypracování „příručky standardizace evropské obrany“ a spolupracuje s Evropskou obrannou agenturou, aby podpořila její používání. **Vyzývá členské státy k tomu, aby této příručky plně využívaly při zadávání zakázek v oblasti obrany.**

Účinnost této nové směrnice o transferech uvnitř EU a směrnice týkající se zadávání zakázek v oblasti obrany by měla být posílena **větší vzájemnou důvěrou mezi členskými státy**. To vyžaduje společný režim náležitých záruk zaštítěných možnostmi ověření, a to jak v případě financování technologií, tak v případě dodávek. Takový režim pro stálou bezpečnost zásobování a výměny informací možná bude nutné vytvářet postupně, počínaje těmi členskými státy, které jsou již připraveny přijmout vzájemnou závislost, ale s cílem dosáhnout nakonec režimu, který zahrne všechny členské státy. Komise začne od roku 2008 **v úzké spolupráci s členskými státy zkoumat možnosti pro vytvoření systému EU v oblasti bezpečnosti informací**, který by umožňoval výměnu citlivých informací mezi členskými státy a evropskými společnostmi. Půjde o to zvážit možný rozsah působnosti, obsah a formu takového systému.

Současná **spleť vnitrostátních právních předpisů v oblasti kontroly strategických prostředků obrany** brání konsolidaci, odstranění duplicity a rozvoji účinnějších průmyslů. Mohla by se také v budoucnosti ukázat jako nevhodná při **zajišťování kontroly prostředků obrany v rámci evropštějšího dodavatelského řetězce.** Je zjevně zapotřebí nastolit rovnováhu mezi svobodou investování a ochranou zájmů týkajících se bezpečnosti, pokud jde o kontrolu materiálu a dalších prostředků, které jsou považovány za zásadní. Komise v roce 2008 zahájí **studii s cílem určit, jaké možnosti kontroly prostředků bude možné v budoucnosti přijmout,** aby se zajistila konkurenceschopná nabídka na evropské úrovni. V této studii zváží rejstřík možností, které má Evropa k dispozici k zachování svých zásadních obranných a bezpečnostních zájmů.

Komise bude v případě potřeby i nadále uplatňovat příslušná ustanovení Smlouvy a právní nástroje, jimiž disponuje, aby pro zboží obranného průmyslu **zajistila podmínky spravedlivé soutěže** a předešla případům narušování soutěže v rámci nevojenských trhů.

- Z hospodářského hlediska mohou jakékoli **kompenzace** narušit fungování trhů či bránit integraci evropských obranných trhů. Konečným cílem je proto vytvořit tržní podmínky a strukturu evropské technologické a průmyslové základny obrany, v nichž nebude tato praxe již zapotřebí, a přitom zajistit, aby nebyla ohrožena konkurenční pozice evropských podniků v porovnání s dodavateli ze třetích zemí.

- Postupné otevření trhu se zvýšenou bezpečností zásobování mezi členskými státy a vhodnými normami pro zadávání zakázek, jež budou použitelné po celé EU, posílí transparentnost a mělo by snížit potřebu používat článek 296. V kontextu zavádění otevřených trhů je ale stále **důležitější zajistit rovné podmínky pro všechny.** Prostředky podpory obranných průmyslů by proto měly být zcela transparentní, má-li dojít k nastolení nezbytné vzájemné důvěry.

3.2. Politiky pro zlepšení celkové koordinace

Členské státy musí převzít zodpovědnost za to, že evropské bezpečnostní a obranné politice společně poskytnou průmyslové a technologické nástroje, které vyžaduje. Vojenské prostředky sice spadají do rezortu členských států, tyto státy by však mohly usilovat o nejlepší úroveň výkonnosti a nákladově nejefektnější řešení prostřednictvím sdílení a spojování zdrojů evropských civilních a vojenských programů s využitím společných norem a víceúčelových technologií.

3.2.1. Spojení poptávky

Je proto zapotřebí **neustálá výměna myšlenek týkajících se plánování a investic v oblasti obrany.** Členské státy musí zachovávat vzájemnou transparentnost a musí být ochotny omezit počet svých aktivit a zaměřit se na domény, v nichž vynikají, jež by měly vyplynout z procesu, který se řídí převážně potřebami trhu. Vzhledem k dlouhým časovým osám týkajícím se výzkumu a vývoje, životnosti výrobku a modernizace při provozu v oblasti obrany **je nejprve zapotřebí sladit termíny zadávání zakázek ze strany členských států**, aby se zkoordinovala poptávka. Evropská obranná agentura v současnosti zvažuje způsoby řešení tohoto problému. Vzájemná transparentnost mezi členskými státy, pokud jde o jejich střednědobé a dlouhodobé plánování v oblasti obrany, kromě toho umožní určit možnosti společných investičních projektů, spojených nákupů a koherentní specializace. Evropská obranná agentura již zahájila **sběr informací o výdajích členských států v oblasti obrany, aby znásobila možnosti koordinace investic a spojení poptávky.** Výsledkem může rovněž být vymezení evropských programů spolupráce podobných těm, jaké v současnosti provádí organizace OCCAR.

3.2.2. Spojení investic v oblasti výzkumu a vývoje

V současnosti Evropa vynakládá méně než 5% svých vládních rozpočtů na obranu na výzkum a vývoj[4]. **Zvýšení podílu nákladů na obranu věnovaných na výzkum a vývoj by mělo zlepšit konkurenceschopnost** posílením inovační schopnosti evropského obranného průmyslu. Současně má smysl hledat způsoby jak v oblasti obrany spojit **výzkum a síťové zdroje**, a to na všech úrovních – politické, průmyslové i vědecké. To je obzvláště důležité vzhledem k pozitivnímu dopadu společného výzkumu na pozdější sbližování trhů.

Výzkumní pracovníci v oblasti obrany rozvíjejí technologie, které se ve fázi před vyvinutím specifických aplikací často podobají svým civilním protějškům. V zájmu toho, aby se předešlo zbytečné duplikaci a zohlednily se případné odlišné požadavky a politické priority v oblasti civilní bezpečnosti a obrany, by bylo užitečné systematicky prozkoumat **synergie mezi jednotlivými programy výzkumu a vývoje**, kupříkladu mezi programem na výzkum bezpečnosti sedmého rámcového programu a výzkumnými aktivitami týkajícími se obrany, které plánuje nebo koordinuje Evropská obranná agentura.

Navíc bylo v září 2007 vytvořeno **evropské fórum pro výzkum bezpečnosti a inovace**. V roce 2009 představí Společný program výzkumu bezpečnosti, který poskytne orientaci pro programování výzkumu bezpečnosti na evropské i vnitrostátní úrovni. Společný program výzkumu bezpečnosti rovněž zlepší komunikace mezi veřejnými a soukromými sektory v oblasti evropského výzkumu bezpečnosti a posílí transparentnost a koordinaci mezi různými probíhajícími programy a iniciativami.

---

[4] 9 miliard EUR z celkového rozpočtu 193 miliard EUR v roce 2005 v rámci EU24.

3.2.3. Posílení pozice malých a středních podniků

Kroky popsané v bodě 3.1.1 **samy o sobě přispějí k posílení pozice malých a středních podniků.** Byla rovněž zavedena zvláštní opatření, která mají podpořit zapojení malých a středních podniků do sedmého rámcového programu pro výzkum v oblasti tematického výzkumu bezpečnosti a v rámci iniciativy „výzkum ve prospěch MSP“dosáhlo se zvýšení maximální sazby náhrady pro MSP z 50% na 75% a zavedení zjednodušených pravidel účasti. Evropská obranná agentura za účelem pomoci malým a středním podnikům najít a využít tržní příležitosti vytvořila **Kodex osvědčených postupů v dodavatelském řetězci a „internetový portál“** jakožto doplněk ke kodexu chování při zadávání zakázek v oblasti obrany[5]. Komise bude pečlivě sledovat provádění Kodexu osvědčených postupů v dodavatelském řetězci Evropské obranné agentury i provádění směrnice o zadávání zakázek v oblasti obrany poté, co bude tato směrnice přijata.

3.3. Doprovodné politiky

Výše představená opatření zvýší konkurenceschopnost evropského obranného průmyslu, neboť povedou k posílení spolupráce, specializace a inovace. Konkurenceschopnější trhy dají vzniknout silnějším podnikům a vytvoří nová vysoce kvalitní pracovní místa.

3.3.1. Otevření zahraničních trhů

Silný, konkurenceschopný evropský obranný průmysl by měl rovněž využít **ekonomických příležitostí mimo EU**. I s přihlédnutím k možnému dopadu různých vnitrostátních vývozních politik by zvýšený prodej na trzích třetích zemí zvýšil ziskovost a návratnost investic v oblasti výzkumu a vývoje, výrobních zařízení a lidského kapitálu. V současnosti je evropský obranný průmysl z trhu Spojených států de facto vyloučen, s výjimkou výrobních zařízení se sídlem ve Spojených státech, a to z důvodu předpisů na ochranu národní bezpečnosti, právních předpisů upřednostňujících nákup amerického obranného zboží („Buy American“) a dalších opatření. Pro **Evropský obranný průmysl je tudíž obtížné využívat ekonomických příležitostí ve Spojených státech**, třebaže americké společnosti mají na druhé straně snazší přístup na trhy evropské.

V zájmu zlepšení přístupu Evropy na trh ve Spojených státech je důležité **zajistit, aby se evropský obranný průmysl z hlediska inovace a kvality vyrovnal své konkurenci ve Spojených státech.** Evropštější přístup ke spolupráci na domácí půdě je prvním krokem ke snížení evropské technologické závislosti. Zejména společná akce s cílem **stanovit a rozvinout klíčové technologie a průmyslové schopnosti a zajistit je** pro EU by výrazně posílila věrohodnost a snížila břímě omezení ITAR (International Traffic in Arms Regulations).

---

[5] http://www.eda.europa.eu/ebbweb/

Význam trhu Spojených států by neměl odvádět pozornost od potenciálních nových výzev a příležitostí, které vyvstávají v oblasti rychle se rozvíjejících ekonomik a potenciálního návratu některých dalších významných konkurentů. V zájmu zajištění toho, aby evropské společnosti mohly využívat tyto ekonomické příležitosti, a v souladu s rámcem Kodexu chování Evropské unie pro vývoz zbraní **Komise nedávno představila obnovenou strategii přístupu na trh v nově se rozvíjejících ekonomikách**[6]. V rámci této iniciativy se bude Komise zabývat hlavními překážkami na zahraničních trzích v oblasti obrany uvedenými v databázi o přístupu na trh.

3.3.2. Řízení změn

Předvídání a řízení změn a restrukturalizace představují nedílnou součást průmyslové politiky. Průmysl, který se úspěšně vyrovná s výzvami trhu, sice vytváří nové příležitosti a hodnoty, přizpůsobování však mohou doprovázet určité **ztráty, a to včetně ztrát pracovních míst v určitých oblastech a/či v rámci určitých kategorií pracovníků.**

Možné hospodářské a sociální důsledky další integrace trhu v sektoru obrany by měly být řešeny prostřednictvím aktivního sociálního dialogu, který usnadní řízení změn a restrukturalizaci. Některé z reforem přijatých v rámci akčního plánu pro státní podpory z roku 2005 týkající se mimo jiné regionální podpory a podpory vzdělávání mohou rovněž pomoci při předvídání a řešení strukturálních změn, stejně jako strukturální fondy a zejména Evropský sociální fond.

3.3.3. Zlepšení správy trhu evropského obranného průmyslu

Vytvoření **Evropské obranné agentury** potvrdilo záměr Evropy poskytnout účinný rámec pro podporu a posílení spolupráce v oblasti vyzbrojování a rozvoje obranných schopností.

Skutečnost, že je Komise zastoupena v řídícím výboru této agentury, svědčí o roli, kterou Komise v této citlivé oblasti hraje, a poskytuje pevný základ pro koordinační opatření mezi různými kroky. Evropská obranná agentura a Komise jsou navíc zajedno v názoru, že EU potřebuje konkurenceschopný obranný průmysl, který naopak potřebuje evropský trh.

Plného potenciálu EU lze využít pouze v případě účinné spolupráce všech zúčastněných stran. Řešení spočívá ve strukturovaném dialogu s příslušnými orgány členských států v rámci druhého pilíře EU a Evropské obranné agentury a s ohledem na rámec stávajícího rozdělení pravomocí s cílem optimalizovat synergie mezi všemi aspekty politik, které ovlivňují konkurenceschopnost obranného průmyslu.

V tomto ohledu by měla mít EU na evropské úrovni k dispozici vhodné prostředky k uvážení **problémů a klíčových otázek v oblasti bezpečnosti a obrany včetně průmyslové konkurenceschopnosti a současnému zohlednění odborných znalostí jednotlivých členských států, např. skupin expertů. Komise** společně se všemi zúčastněnými stranami **provede průzkum nejlepších prostředků k dosažení tohoto cíle.**

---

[6] KOM(2007) 183.

4. ZÁVĚR

Je na čase přijmout rázná opatření k posílení konkurenceschopnosti evropských obranných průmyslů. Jednoduše řečeno, pokud se nic nezmění, evropští občané budou nadále v oblasti obrany a bezpečnosti vynakládat příliš mnoho a získávat příliš málo a evropský obranný průmysl ztratí své konkurenční výhody.

Strategie představená v tomto sdělení vytvoří lepší podmínky k tomu, aby se mohl evropský obranný průmysl připravit na budoucí výzvy, neboť zvýší jeho konkurenceschopnost, podpoří inovaci a rozvine stávající silné stránky za současného vytvoření spravedlivějšího trhu a zachování či vytvoření vysoce kvalitních pracovních míst. Tato strategie má za cíl zajistit, aby evropský obranný průmysl poskytoval optimální možnosti pro potřeby evropské bezpečnostní a obranné politiky.

Členské státy, Evropská obranná agentura a Komise musejí učinit nezbytná opatření, a to jak individuálně, tak kolektivně, na podporu koordinace celkové politiky na posílení vnitřního trhu pro evropský obranný průmysl. Toto sdělení nastiňuje, jak k dosažení tohoto společného cíle přispívá Komise.